

El passat 19 de maig el cardenal xilè Jorge Medina es presentava a la balconada del Vaticà per comunicar el nom del nou pontífex, Joseph Ratzinger. El nou papa menarà les regnes de l'Església catòlica amb el nom de Benet XVI i haurà d'afrontar la difícil tasca de succeir Joan Pau II, un papa molt ben valorat pels fidels.

Es pot entrar papa al conclave i sortir-ne papa. Esperem que s'hi pugui entrar sent Joseph Ratzinger i sortir-ne sent un home nou: Benet XVI. De fet, el nou papa de l'Església catòlica és un rostre familiar que necessita poques presentacions, però moltes explicacions. Definit com a "guardià de l'ortodòxia" o "l'home de ferro del Vaticà", el papa Benet XVI és també, lligant amb la tradició de Joan Pau II, un signe de contradicció. Far lluminós i sòlid per a una gran part dels catòlics, és vist per uns altres com un pes massa difícil de carregar. Ha estat Joseph Ratzinger, el brillant teòleg catòlic i possiblement una de les ments més refinades amb què comptava el col·legi cardenalici, l'home que des de l'ombra ha traçat un camí de seguretat per a una Església que surt triomfant d'un dels conclaves més curts i amb més consens de la història recent. Què han vist, els cardenals, en aquesta figura? Primer de tot, un substitut ideal a l'altura d'un home difícilment insubstituïble. Segon, un líder capaç d'argumentar, pensar i deixar ben lligats els temes relliscosos que hi ha sobre la taula. Tercer, un europeu que coneix la

Habemus Ratzinger

cúria, les llengües, les cultures i tots els cardenals. I sobretot han copsat que té capacitat de seduir intel·lectualment, erigint-se com una veu autoritzada en un món en què queden poques referències fermes. Ha estat un conclave racional, sense somnis ni utopies. Un conclave políticament perfecte en què totes

les peces han quadrat en poc temps i amb cohesió fàcil, sense forçar res.

El retrat. El diari comunista *Il Manifesto* va obrir la portada del dia de l'elecció amb un titular provocatiu: "Pastor alemany." Malgrat la lectura maliciosa i automàtica —que ens remet

gairebé a un dòberman—, és possible que el nou papa sàpiga ser un bon pastor. Certament, la seva imatge, que no és immaculada, dista força del Jesucrist dels Evangelis. El “dolç Crist a la terra”, que és com encara anomenen el papa molts italians, arriba a la càtedra de Pere amb una biografia que pesa, però que

pot saber usar amb la saviesa dels seus setanta-vuit anys. És difícil imaginar un papa que comenci el pontificat anant contra el món. Aquest cardenal alemany, fill de gendarmes, té dues obsessions: aclarir la veritat de la fe catòlica, centrada en Jesucrist, i lluitar contra el pensament dèbil, relativista i materialista. Joan Pau II ha passat a la història com el vencedor del comunisme. Benet XVI intentarà passar a la història com enderrocador del relativisme. Home adust, de formes tradicionals —ha definit el rock com a música del dimoni i és un partidari fervorós del llatí en la litúrgia— és en petit comitè un personatge gairebé tímid, d’una finor exquisida en forma i contingut, i un interlocutor excel·lent que estimula la conversa. Sap escoltar i troba sempre les paraules justes. Aquest home culte i sensible és al mateix temps l’artífex que ha anat retallant camp a la teologia de l’alliberament, que veu massa compromesa amb pressupòsits marxistes. És l’home que ha advertit de les desviacions per a la fe del poble senzill que estimulen llibres de teòlegs que han estat sancionats. Recordem només els casos de Tamayo Acosta o Marciano Vidal, ambdós espanyols. Pel que fa al diàleg interreligiós, en principi no s’hi oposa sempre que quedi clar que l’anunci explícit de la fe en Jesucrist ha de ser el criteri per a qualsevol intent d’aproximació als altres. Segons el papa Benet XVI no està clar que el relativisme hagi de ser el pressupòsit necessari per a la tolerància. L’autèntic problema és el de la veritat, tal com afirma en un dels seus darrers llibres, *Fe, veritat i tolerància*. En una de les últimes conferències públiques que va impartir, a la Universitat Pontifícia del Laterà, vaig sentir-li dir que “la fe sense raó no esdevé humana”. Defensava la idea que la fe té encara avui possibilitats d’èxit precisament perquè troba una correspondència amb la natura humana. El nou papa creu que “allí on es nega Déu no es construeix l’autèntica llibertat”. Inicia un pontificat que pot oferir cops sorprenents. Queda lluny el magnetisme de Joan Pau II i es preveu un pontificat construït altre cop de discursos ben travats, d’homilies suculentos que faran les delícies dels paladars més exigents i no tant de cops escènics. Cada papat és nou i propi, i malgrat la insistència en aquesta continuïtat amb Joan Pau II, el ponti-

ficat de Ratzinger serà forçosament diferent. Menys popular, potser, però més ordenat. Tenim un papa professor, teòleg. Paradoxalment sap entusiasmar també els joves —la plaça de Sant Pere era plena de grups que l’aclamaven amb reverència— i tindrà un bon començament internacional amb la celebració de la Jornada Mundial de la Joventut a Alemanya. Jugarà a casa, on ja l’esperen amb pancartes i on podrà demostrar el seu tarannà més humà.

Diferents lectures. L’elecció admet diferents opinions. A primer cop d’ull és un nom de papa medieval, sona a imperi. Però una segona mirada ens remet primer a sant Benet, el pare dels monjos i del monaquisme occidental. I després a Benet XV, papa de la pau enmig de la Primera Guerra Mundial, de la crisi antimodernista, del naixement de sindicats i partits cristians. Benet XV, impulsor a la seva manera de l’ecumenisme, papa multifacètic, diplomàtic i assistencialista. El cardenal Ratzinger parla també amb gestos, tot i que no siguin espectaculars com els de Joan Pau II. El nom és un d’aquests gestos.

El món mira amb esperança i expectativa aquesta nova etapa. Els líders ecumènics i religiosos l’esperen amb les mans esteses per continuar el diàleg. La Lliga Antidifamació, un dels grups de pressió jueus més potents del món, ha mostrat la seva satisfacció per un papa alemany que pot comprendre bé la Shoah i que continuarà el camí del seu antecessor. Els grups dissidents a l’Església catòlica s’interroguen sobre el caire que pot prendre l’Església sota les seves regnes. El papa Ratzinger ha avisat sense complexos com veu la societat i l’Església —malament— i com creu que hauria d’anar —amb més contundència en els plantejaments de fons—. La societat líquida ha guanyat un líder sòlid. L’Església ha guanyat un pastor admirat pels uns, temut pels altres. El seu repte no és fer-se estimar, sinó fer entendre que ell és un “humil treballador pel regne de Déu”, com ha dit a l’inici del pontificat. Heus aquí la paradoxa més gran, el que els grups més crítics amb Joan Pau II sempre han reivindicat: un papa que se centri en Jesucrist i no en ell mateix.

Miriam Díez Bosch
El Vaticà